

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١٢٧١٩

۸۷،۱،۱،۱۱۷۵
۸۷،۱،۱،۱

دانشگاه اصفهان

دانشکده ی ادبیات

گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری

پایان نامه ی کارشناسی ارشد رشته ی جغرافیا

گرایش برنامه ریزی شهری

بررسی تطبیقی استاندارد پارک ها و فضای سبز شهر اصفهان با استانداردهای موجود

(نمونه ی موردی: فضای سبز حاشیه ی زاینده رود)

استاد راهنما:

دکتر جمال محمدی

پژوهشگر:

مرضیه حیدری بخش

مهر ماه ۱۳۸۷

۱۳۸۷ / ۹ / ۲۳

۱۰۶۷۸۹

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات،
ابتکارات و نوآوری های ناشی از تحقیق موضوع
این پایان نامه متعلق به دانشگاه اصفهان است.

دانشگاه اصفهان

دانشکده ی ادبیات

گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری

پایان نامه ی کارشناسی ارشد رشته ی جغرافیا گرایش برنامه ریزی شهری خانم مرضیه

حیدری بخش تحت عنوان

بررسی تطبیقی استاندارد پارک ها و فضای سبز شهر اصفهان (حاشیه ی زاینده

رود) با استانداردهای موجود

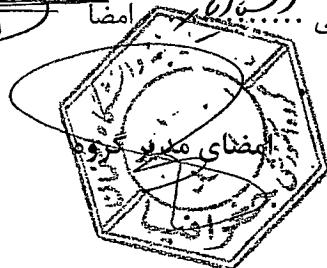
در تاریخ ۸۷/۴/۲۰ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه ... مجاری ... به تصویب نهایی رسید.

۱- استاد/ استادان راهنمای پایان نامه دکتر جمال کجمری با مرتبه ی علمی استادیار امضا

۲- استاد/ استادان مشاور پایان نامه دکتر با مرتبه ی علمی امضا

۳- استاد/ استادان داور داخل گروه دکتر حسن فیضی با مرتبه ی علمی استادیار امضا

۴- استاد/ استادان داور خارج از گروه دکتر محمد کجمری با مرتبه ی علمی استادیار امضا

با نهایت سپاس از:

- پدر و مادر عزیز و بزرگووارم که با گذشت و فداکاری در تمام مراحل زندگی از نصایح و دعای خیرشان بهرمنند گردیدم.

- همسر خوب و همربانم که با صبر و شکیبایی مرا همراهی نمود.

- استاد ارجمندم آقای دکتر جمال محمدی که همواره از محضر ایشان درس زندگی آموختم.

- اساتید محترم گروه جغرافیا مخصوصاً جناب دکتر تقدیسی

- دوستان بزرگووارم بخصوص دوست عزیزم خانم رعنا شیخیگلو

- و با سپاس فراوان از همه عزیزانی که در رسیدن به این عرصه مرا یاری نمودند.

تقدیم به محضر پدر بزرگوارم

مادر عزیزتر از جانم

و همسر مهربانم

چکیده

در کشور ما به دو دلیل اعتقادی و اقلیمی، استفاده از درخت و فضای سبز همواره در طول تاریخ مورد توجه قرار داشته است. تقدس آب و گیاه بنا به وجه تشابه آن با بهست، و گرم و خشک بودن اقلیم کشور، استفاده از فضای سبز را در مقیاس های مختلف از حیاط منازل گرفته تا باغچه ها و باغ ها و اراضی اطراف شهر و زیارتگاه ها و تفرجگاه ها به عنوان یک نیاز طبیعی اساسی مطرح می نموده است. در کشوری مثل ایران که قرار گیری در کمربند خشک و نیمه خشک کره زمین، یکی از بارزترین ویژگی های آن است، شهرها بیش از هر نقطه ی دیگری به فضای سبز نیاز دارند، این نیاز از یک طرف باتراکم ساختمانی شهرها و بافت پیوسته و متراکم آنها تشدید یافته و از طرف دیگر چیرگی اقلیم خشک و نیمه خشک در بسیاری از شهرهای ایران، وجود فضای سبز را به صورت یک نیاز طبیعی و اساسی مطرح می سازد. شهر اصفهان نیز از جمله شهرهایی است که از این قاعده مستثنی نبوده است؛ به طوری که طی دوره ی بیست ساله (۶۵ - ۴۵) بالاترین میزان رشد شهرنشینی را نسبت به کل کشور دارا بوده و میزان آن را ۵/۱۶ درصد عنوان کرده اند که علت آن را در صنعتی شدن شتابان و سریع منطقه باید جستجو کرد. با توجه به این امر می توان گفت که شهر اصفهان که روزی در زمره باغشهرهای جهان بوده است. (حتی قبل از پیشنهاد طرح باغشهر هاوارد) امروزه باغها و فضای سبز آن در حال کاهش و از بین رفتن است.

فضای سبز که بخشی از سیمای شهر را تشکیل می دهد، به عنوان یکی از پدیده های واقعی، از نخستین مقوله هایی است که انسان همواره با آن در تماس بوده و خواهد بود. این مقوله دارای ابعاد زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بوده و گستردگی ابعاد این امر پژوهش دقیق و همه جانبه را موجب گردیده است. ضروریات زیست محیطی، اجتماعی و فرهنگی فضای سبز ایجاب می کند که در پاسخ گویی به نیازها، مطالعات لازم صورت گیرد تا راه حل های مناسب و امکان پذیر به دست آید.

با توجه به موقعیت جغرافیایی اصفهان در مرکز فلات ایران و داشتن رودخانه ای مانند زاینده رود و مادی های منشعب از آن که سراسر خاک حاصل خیز این شهر را مشروب می کند، بی جهت نبوده است که اصفهان در فلات خشک و کم آب ایران از دورترین زمان های تاریخی تا کنون به طراوت و سرسبزی و داشتن باغ های گسترده مشهور بوده است. حاشیه سازی زاینده رود و بوستان ها و بیشه های پیرامون این رودخانه، مخصوصاً در فصل تابستان، گردشگاه مناسبی برای اهالی شهر و سایر گردشگران است.

زاینده رود به سبب عبور از مرکز شهر اصفهان و ایجاد پیوند میان دو محور قدیم و جدید شهر (چهار باغ بالا و چهارباغ عباسی)، همچنین وجود پل های زیبا و تاریخی، نقش به سزایی در جذب گردشگران داخلی و خارجی ایفا می کند. بنابراین ساماندهی ساحل رودخانه و بخصوص فضای سبز واقع در حاشیه ی آن از اهمیت بسیاری برخوردار می باشد. در این بین ایجاد محیطی آرام و به دور از آلودگی های زیست محیطی و آلودگیهای بصری و ... که از عمده ترین معضلات شهرهای بزرگ امروزی به شمار می رود، همچنین فراهم نمودن امکانات مناسب برای بهره مندی کاربران از چشم انداز زیبای رودخانه

در درجه ی اول اهمیت قرار می گیرد. هدف از پژوهش حاضر، ارزیابی شاخص های مهم فضاهای سبز پارکهای حاشیه ی زاینده رود از دیدگاه گردشگران شهری می باشد که توجه به آنها در طراحی سایر پارکها و فضاهای سبز شهری، بدون شک، در جلب رضایت خاطر شهروندان و گردشگران مؤثر خواهد بود.

روش پژوهش حاضر، مطابق با روش تحقیق علمی است که مراحل آن عبارت است از: تعریف مسأله، تدوین فرضیه، گردآوری اطلاعات، تجزیه و تحلیل اطلاعات و نتیجه گیری. جهت گردآوری اطلاعات مورد نیاز از هر دو روش کتابخانه ای و میدانی - روش تهیه پرسشنامه - استفاده شده است که پرسشنامه توسط پرسشگر و در محل، تکمیل گردیده است.

جهت تجزیه و تحلیل داده های مستخرج از پرسشنامه، از نرم افزارهای Excel و Spss استفاده شده است.

واژگان کلیدی: پارک، فضای سبز، استاندارد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول: کلیات تحقیق	
۱-۱-۱	مقدمه.....
۲-۱-۱	طرح مسأله.....
۳-۱-۱	فرضیه ی تحقیق.....
۴-۱-۱	اهداف تحقیق.....
۵-۱-۱	پیشینه ی تحقیق.....
۶-۱-۱	اهمیت و ارزش تحقیق.....
۷-۱-۱	روش پژوهش.....
۸-۱-۱	کاربرد نتایج تحقیق.....
۹-۱-۱	محدودیت های تحقیق.....
۱۰-۱-۱	ابزار تجزیه و تحلیل.....

فصل دوم: ادبیات تحقیق

۱-۲-۱	تاریخچه ی ایجاد پارک و فضای سبز.....
۲-۲-۱	سیر تاریخی هنر پارک سازی در جهان.....
۳-۲-۱	سیر تاریخی هنر پارک سازی در ایران.....
۴-۲-۱	نگرشی تاریخی بر وضعیت فضای سبز اصفهان.....
۵-۲-۱	مفاهیم و تعاریف.....
۱-۲-۱-۱	تعریف فضای سبز شهری.....
۲-۲-۱-۱	تعریف پارک های شهری.....
۳-۲-۱-۱	پارک و معلولین.....
۴-۲-۱-۱	تعریف استاندارد.....
۵-۲-۱-۱	تعریف اوقات فراغت.....
۶-۲-۱-۱	تعریف گردشگری.....

عنوان	صفحه
۷-۱-۲- تعریف گردشگری شهری.....	۲۲
۶-۲- انواع فضاهای سبز.....	۲۳
۷-۲- ضرورت فضای سبز.....	۲۴
۸-۲- عملکرد فضاهای سبز شهری.....	۲۹
- عملکردهای فضای سبز در ساخت کالبدی شهر.....	۳۱
۹-۲- اهداف ایجاد فضای سبز.....	۳۲

فصل سوم: مفاهیم و مبانی نظری تحقیق

۱-۱- مبانی طراحی پارک های شهری.....	۳۴
۲-۳- ضوابط طراحی فضای سبز از نظر آبهای سطحی.....	۳۶
۳-۳- ضوابط انتخاب و کاربرد گیاهان در فضای سبز.....	۳۶
۴-۳- طراحی چشم انداز رودخانه های شهری.....	۳۷
۵-۳- استانداردهای فضای سبز.....	۳۸
۱-۵-۳- استاندارد سرانه.....	۳۹
- محاسبه سرانه ی فضای سبز شهری.....	۴۴
۲-۵-۳- استاندارد ایمنی.....	۴۵
۳-۵-۳- استاندارد امنیت.....	۴۶
۴-۵-۳- استاندارد تجهیزات.....	۴۷
۵-۵-۳- استاندارد پوشش گیاهی.....	۴۹

فصل چهارم: مبلمان پارک

۱-۴- وسعت و موقعیت شهرستان اصفهان.....	۵۱
۲-۴- وضعیت طبیعی.....	۵۲
۳-۴- جغرافیای تاریخی شهر اصفهان.....	۵۳
۱-۳-۴- اصفهان در دوره ی صفویه.....	۵۳

۵۴.....	۴-۴-۴- جاذبه های طبیعی.....
۵۵.....	۴-۴-۱- زاینده رود.....
۵۶.....	۴-۴-۲- پل اله وردی خان.....
۵۷.....	۴-۴-۳- پل خواجو.....
۵۷.....	۴-۵- پارک های حاشیه ی زاینده رود.....
۵۸.....	۴-۶- تجهیزات و مبلمان مورد نیاز پارکهای شهری.....
۵۸.....	الف - هماهنگی مبلمان با شیوه ی معماری پارک.....
۶۱.....	ب - تأثیر رنگ در مبلمان پارک.....
۶۲.....	۴-۶-۱- نیمکت.....
۶۲.....	۴-۶-۱-۱- مکان یابی و طراحی.....
۶۳.....	۴-۶-۱-۲- ابعاد و تناسب.....
۶۵.....	۴-۶-۱-۳- جنس و مصالح ساخت.....
۶۵.....	۴-۶-۱-۴- نیمکت های پله ای.....
۶۶.....	۴-۶-۱-۵- انتخاب محل استقرار سکوی نشیمن.....
۶۷.....	۴-۶-۱-۶- ایجاد سطح سایه انداز.....
۶۷.....	۴-۶-۱-۷- آلاچیق.....
۶۸.....	۴-۶-۲- آب خوری.....
۶۸.....	۴-۶-۳- آب نما.....
۶۹.....	۴-۶-۳-۱- طراحی و مکان یابی.....
۶۹.....	۴-۶-۴- تابلوها و علائم.....
۷۰.....	۴-۶-۴-۱- موقعیت و استقرار علائم.....
۷۱.....	۴-۶-۴-۲- هدف از نصب تابلو.....
۷۲.....	۴-۶-۴-۳- مقیاس تابلو.....
۷۳.....	۴-۶-۵- نمادها و تندیس ها.....
۷۵.....	۴-۶-۶- امکانات بهداشتی.....

صفحه	عنوان
۷۵.....	۷-۶-۴ - سطل های زباله.....
۷۷.....	۸-۶-۴ - سنگ فرش.....
۷۸.....	۱-۸-۶-۴ - بافت سنگ فرش.....
۷۸.....	- بافت سبدي.....
۷۸.....	- مصالح پر منفذ.....
۷۸.....	۲-۸-۶-۴ - دفع آبهای سطحی.....
۷۹.....	۳-۸-۶-۴ - اهمیت و نقش کفیوشها در فضا.....
۷۹.....	۴-۸-۶-۴ - مزایای استفاده از سنگ فرش.....
۸۰.....	۵-۸-۶-۴ - جنس کفیوش.....
۸۰.....	۹-۶-۴ - گل جای.....
۸۱.....	۱۰-۶-۴ - پله.....
۸۲.....	۱۱-۶-۴ - پیاده رو و گذرگاه.....
۸۳.....	۱۲-۶-۴ - نورپردازی و منابع نوری.....
۸۴.....	۱-۱۲-۶-۴ - هدف از نورپردازی.....
۸۵.....	۲-۱۲-۶-۴ - اثرات روانی نور.....
۸۷.....	۳-۱۲-۶-۴ - مکان و موقعیت نماد نور در پارک.....
۹۱.....	۱۳-۶-۴ - نگهدارنده و حفاظ.....
۹۱.....	۱۴-۶-۴ - مبلمان ترکیبی.....
۹۲.....	۱۵-۶-۴ - تجهیزات بازی کودکان.....
۹۲.....	- حلقه های آویز.....
۹۳.....	- تاب.....
۹۳.....	- الاکلنگ.....
۹۳.....	- سرسره.....
۹۴.....	- چرخ و فلک.....
۹۴.....	- هندریل.....

۹۴.....	- گاردریل.....
۹۵.....	- حفاظ.....
۹۵.....	۴-۶-۱۵-۱- مکانیابی وسایل بازی.....
۹۵.....	۴-۶-۱۵-۲- بازدید و بازرسی.....
۹۵.....	۴-۶-۱۵-۳- نگهداری و رفع عیب.....
۹۶.....	۴-۶-۱۶- پارکینگ.....
۹۶.....	۴-۷- بحث و نتیجه گیری.....

فصل پنجم: بررسی و تجزیه و تحلیل فرضیات تحقیق

۱۰۲.....	۵-۱- مقدمه.....
۱۰۳.....	۵-۲- تحلیل فرضیه نخست.....
۱۰۵.....	۵-۳- تحلیل فرضیه دوم.....

- سئوالات پرسشنامه

۱۰۶.....	۱- وضعیت شخصی مراجعه کنندگان.....
۱۰۷.....	۲- مبدا مراجعه کنندگان.....
۱۰۸.....	۳- ارزیابی نوع وسایل نقلیه.....
۱۰۹.....	۴- ارزیابی دفعات مراجعه به پارک.....
۱۰۹.....	۵- ارزیابی مراجعه ی فردی و جمعی.....
۱۱۰.....	۶- پراکنش زمانی مراجعه به پارک.....
۱۱۰.....	۷- پارکینگ.....
۱۱۱.....	۸- امکانات معلولین.....
۱۱۱.....	۹- جاده و راه.....
۱۱۲.....	۱۰- تهیه ی غذا در پارک.....
۱۱۲.....	۱۱- آبیاری.....
۱۱۳.....	۱۲- امنیت.....

صفحه

عنوان

۱۱۴.....	۱۳- روشنایی
۱۱۴.....	۱۴- تسهیلات رفاهی
۱۱۵.....	۱۵- ایمنی
۱۱۶.....	۱۶- امکانات بهداشتی
۱۱۶.....	۱۷- مجموع مدت زمان ماندگاری (در یک ماه)
۱۱۷.....	۴-۵- تجزیه و تحلیل
۱۱۹.....	۵-۵- نتیجه گیری

فصل ششم: نتایج و پیشنهادات

۱۲۲.....	۱-۶- نتیجه گیری
۱۲۵.....	۲-۶- پیشنهادات

پیوست

۱۲۸.....	- پرسشنامه
۱۳۰.....	- منابع و مآخذ

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۳۱.....	جدول ۱-۲- مقایسه تأثیرات مفید درختکاری در خیابانهای مختلف شهری.....
۴۰.....	جدول ۱-۳- سطوح موجود و استاندارد فضای سبز در شهرهای مختلف جهان.....
۴۳.....	جدول ۲-۳- سطوح موجود و استاندارد فضای سبز در شهرهای مختلف جهان.....
۶۱.....	جدول ۱-۴- مواردی از تجهیزات مورد نیاز پارکها.....
۱۰۳.....	جدول ۱-۵- مقایسه و تحلیل توزیع فضای سبز شهر در مناطق یازدهگانه شهر اصفهان.....
۱۰۴.....	جدول ۲-۵- اولویت بندی وضعیت سرانه کاربری فضای سبز و درختکاری در مناطق یازدهگانه شهر اصفهان.....
۱۰۵.....	جدول ۳-۵- درصد عدم تحقق کاربری های پیشنهادی طرح تفصیلی در مناطق یازدهگانه اصفهان.....
۱۱۷.....	جدول ۴-۵- جدول خلاصه ی مدل.....
۱۱۸.....	جدول ۵-۵- آماره ی آزمون معنی دار بودن مدل.....
۱۱۸.....	جدول ۶-۵- همبستگی متغیرهای مستقل و وابسته.....
۱۱۹.....	جدول ۷-۵- متوسط میزان رضایتمندی افراد از شاخصهای مورد مطالعه.....

فهرست شکل ها

صفحه	عنوان
۵۲.....	شکل ۴-۱- نقشه موقعیت جغرافیایی استان اصفهان در کشور.....
۵۴.....	شکل ۴-۲- نقشه موقعیت جغرافیایی رودخانه زاینده رود در اصفهان.....
۵۶.....	شکل ۴-۳- تصویر پل اله وردی خان از پل‌های تاریخی اصفهان
۵۶.....	شکل ۴-۴- تصویر پل خواجهو یا پل شاهی از پل‌های تاریخی اصفهان.....
۵۷.....	شکل ۴-۵- تصویر نمای زیبایی از فضای سبز حاشیه زاینده رود
۶۲.....	شکل ۴-۶- تصویر نمونه ای از نیمکت با طراحی مناسب پارک.....
۶۲.....	شکل ۴-۷- تصویر نیمکت چوبی ساده.....
۶۳.....	شکل ۴-۸- تصویر صندلیهای مقاوم در برابر تخریب.....
۶۶.....	شکل ۴-۹- تصویر نیمکت فلزی با اجرای آسان.....
۶۷.....	شکل ۴-۱۰- تصویر مکانی مناسب برای اتراق با سایبان طبیعی.....
۶۸.....	شکل ۴-۱۱- تصویر آبخوری سنگی
۶۸.....	شکل ۴-۱۲- تصویر استفاده از آب نما در تلفیق با تندیس.....
۶۹.....	شکل ۴-۱۳- تصویر نمونه ای از تابلوی فرهنگی.....
۶۹.....	شکل ۴-۱۴- تصویر تابلوی اطلاع رسانی
۷۱.....	شکل ۴-۱۵- تصویر تابلوی راهنمای شهری.....
۷۱.....	شکل ۴-۱۶- تصویر تابلو با طرحی نو.....
۷۲.....	شکل ۴-۱۷- تصویر تابلوی اطلاع رسانی مناسب پارک.....
۷۳.....	شکل ۴-۱۸- تصویر لحاظ خلاقیت در طراحی تابلو
۷۳.....	شکل ۴-۱۹- تصویر تابلو با طرحی نو.....
۷۴.....	شکل ۴-۲۰- تصویر تندیس مهر مادری.....
۷۴.....	شکل ۴-۲۱- تصویر تندیس پرنده ی تنها.....
۷۴.....	شکل ۴-۲۲- تصویر تندیس انسان متفکر.....
۷۴.....	شکل ۴-۲۳- تصویر تلفیقی از تندیس با آبنا.....
۷۵.....	شکل ۴-۲۴- تصویر نمونه ای از سرویس بهداشتی مناسب پارک.....

- شکل ۴-۲۵- تصویر نمونه ای از سطل زباله ی فلزی مقاوم..... ۷۶
- شکل ۴-۲۶- تصویر نمونه ای از سنگ فرش مناسب پارک..... ۷۷
- شکل ۴-۲۷- تصویر وجود رامپ در کنار پله جهت تردد معلولین..... ۸۱
- شکل ۴-۲۸- تصویر پله ی سنگی هماهنگ با محیط ۸۱
- شکل ۴-۲۹- تصویر پیاده رو با کفپوش سنگی..... ۸۲
- شکل ۴-۳۰- تصویر منبع نوری مناسب برای فضاهای سبز..... ۸۶
- شکل ۴-۳۱- تصویر نمونه ی مناسبی از لامپهای چمنی ۸۶
- شکل ۴-۳۲- تصویر استفاده از چراغ با پایه های هماهنگ..... ۸۷
- شکل ۴-۳۳- تصویر نمونه ای از نگه دارنده ها ۹۰
- شکل ۴-۳۴- تصویر نوعی حفاظ برای محافظت از درختان..... ۹۰
- شکل ۴-۳۵- تصویر تلفیق پله و گلجای مناسب فضای سبز..... ۹۱
- شکل ۴-۳۶- تصویر زمین اسکیت برای بازی کودکان ۹۲
- شکل ۴-۳۷- تصویر نمونه ی تاب یکنفره ۹۳
- شکل ۴-۳۸- تصویر الاکلنگ با استفاده از رنگهای شاد..... ۹۳
- شکل ۴-۳۹- تصویر استقرار سرسره و چرخ و فلک بر روی سطح ماسه..... ۹۴
- شکل ۴-۴۰- تصویر استفاده از مواد نامناسب برای چراغ پارک ۹۸
- شکل ۴-۴۱- تصویر سرویس بهداشتی نامناسب از لحاظ بدنه و نوع کاربری..... ۹۸
- شکل ۴-۴۲- تصویر طرحی برای سرویس بهداشتی مناسب پارک ۹۸
- شکل ۴-۴۳- تصویر طرحی برای آبخوری با ارتفاع متفاوت..... ۹۹
- شکل ۴-۴۴- تصویر استقرار نامناسب وسایل بازی کودکان بر روی سنگ..... ۹۹
- شکل ۴-۴۵- تصویر نمونه ای از سنگفرش دچار تخریب ۹۹
- شکل ۴-۴۶- تصویر سنگفرش نامناسب برای تردد معلولین..... ۱۰۰
- شکل ۴-۴۷- تصویر نمونه ای از تخریب در گذرگاه پارک..... ۱۰۰
- شکل ۴-۴۸- تصویر تجمع نخاله در مسیر تردد کاربران پارک..... ۱۰۰

عنوان

صفحه

شکل ۱-۲- نمودار انواع فضاهای سبز.....	۲۳
شکل ۱-۵- نمودار سنی مراجعه کنندگان به پارکهای حاشیه زاینده رود.....	۱۰۷
شکل ۲-۵- نمودار مبداء مراجعه کنندگان به پارک	۱۰۷
شکل ۳-۵- نمودار ارزیابی وسیله ی نقلیه ی مراجعه به پارک.....	۱۰۸
شکل ۴-۵- نمودار دفعات مراجعه ی کاربران به پارک	۱۰۹
شکل ۵-۵- نمودار نحوه ی مراجعه ی کاربران به پارک.....	۱۰۹
شکل ۶-۵- نمودار پراکنش زمانی مراجعه کنندگان به پارک در طول روز.....	۱۱۰
شکل ۷-۵- نمودار میزان رضایتمندی مراجعه کنندگان به پارک.....	۱۱۰
شکل ۸-۵- نمودار امکانات موجود جهت رفاه معلولین در پارک.....	۱۱۱
شکل ۹-۵- نمودار میزان تمایل کاربران به نوع جاده در پارک	۱۱۱
شکل ۱۰-۵- نمودار میزان تمایل کاربران به تهیه ی غذا در پارک.....	۱۱۲
شکل ۱۱-۵- نمودار ارزیابی زمان مناسب آبیاری پارک	۱۱۲
شکل ۱۲-۵- نمودار میزان رضایتمندی افراد از شاخص امنیت در پارک.....	۱۱۳
شکل ۱۳-۵- نمودار میزان رضایتمندی افراد از روشنایی موجود در پارک.....	۱۱۴
شکل ۱۴-۵- نمودار میزان رضایتمندی افراد از تسهیلات رفاهی در پارک.....	۱۱۴
شکل ۱۵-۵- نمودار میزان رضایتمندی افراد از شاخص ایمنی در پارک.....	۱۱۵
شکل ۱۶-۵- نمودار میزان رضایتمندی افراد از امکانات بهداشتی در پارک.....	۱۱۶
شکل ۱۷-۵- نمودار مدت زمان ماندگاری افراد بر حسب سلعت در ماه	۱۱۷
شکل ۱۸-۵- نمودار رگرسیون مدت زمان ماندگاری در پارکها	۱۱۹

فصل اول :

کلیات طرح تحقیق

شهرنشینی و توسعه شهری از پدیده های ویژه ی دوران معاصر است، چنان که قرن گذشته را قرن انقلاب صنعتی و قرن حاضر را با نام انقلاب شهری می شناسند. رشد سریع شهری در کشورهای رو به توسعه مشکلات اجتماعی، اقتصادی و فیزیکی فراوانی پدید آورده است که از آن جمله اند؛ افزایش فقر در شهرها، دسترسی ناکافی به مسکن و خدمات اصلی شهری، بیگانگی شهروندان از یکدیگر، ایجاد زاغه ها و مساکن غیر رسمی، افزایش آلودگی، کاهش فضای سبز در شهرها و نظایر اینها.

با افزایش جمعیت و توسعه و گسترش شهرنشینی انسان ها به تدریج از طبیعت دور شده اند و تراکم بیش از حد جمعیت و دخالت در محیط طبیعی و ایجاد محیط های انسان ساخت، نیازهای زیست محیطی جسمی و روحی انسان را بیشتر بروز داده است. برای رفع این نیازها، انسان شهرنشین اقدام به ایجاد باغ ها و فضاهای سبز مصنوعی در داخل شهرها نموده است. فضای سبز که بخشی از سیمای شهر را تشکیل می دهد، به عنوان یکی از پدیده های واقعی، از نخستین مقوله هایی است که انسان همواره با آن در تماس بوده و خواهد بود. این مقوله دارای ابعاد زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بوده و گستردگی ابعاد این امر پژوهش دقیق و همه جانبه را موجب گردیده است. ضروریات زیست محیطی، اجتماعی و فرهنگی فضای سبز ایجاب می کند که در پاسخ گویی به نیازها، مطالعات لازم صورت گیرد تا راه حل های مناسب و امکان پذیر به دست آید. ایران به عنوان یکی از کشورهای در حال توسعه با

معضلات و مشکلات فراوان زیست محیطی بخصوص در محیط های شهری روبه روست. بدیهی است که در کشور ما نیز برنامه ریزی و مکان یابی صحیح فضای سبز شهری به عنوان یکی از عناصر و کاربری های مهم زیست محیطی، می تواند تا حد زیادی این محیط انسان ساخت را به عنوان یک جامعه انسانی مطلوب، معنی دار کرده و با کاهش آثار مخرب گسترش صنعت و کاربرد نادرست فن آوری و بالا بردن سطح زیبایی بصری، موجب افزایش کیفیت زیستی و هویت بخشی به ساکنان آن گردد. همچنین می تواند مناظر پر هرج و مرج را بهبود بخشد، به نحوی که بین اهمیت بصری این کاربری و سازگاری آن با محیط مورد نظر، تعادل برقرار گردد و بدیهی است که این امر برای وحدت بخشیدن به چشم اندازها و ترکیب بصری شهرهای کشور ضروری می باشد.

۱-۲- طرح مسأله

جامعه ی بشری به دورانی از آگاهی و قدردانی از طبیعت و محیط قدم گذاشته و آسایش و تندرستی خود را در رابطه با محیط زیست خود می جوید. دیگر معنای سلامت و تندرستی فقط کاهش امراض نیست بلکه طبق توصیف سازمان بهداشت جهانی، سلامت و بهداشت محیط عبارت است از سلامت فیزیکی، روحی و اجتماعی افراد یک جامعه. لذا جوامع مترقی امروزی سعی در ایجاد محیط زیستی سالم دارند. (روحانی، ۱۳۷۱، ۸)

جمعیت جهان با سرعتی زیاد و بی تناسب افزایش یافته است بطوری که در هشت هزار سال پیش، از ۵ میلیون نفر تجاوز نمی کرد ولی امروز به بیش از ۵ میلیارد نفر رسیده است. این افزایش، روند رو به رشدی را در تخریب طبیعت موجب شده است که این روند پرشتاب طلیعه گر آینده ای پر مخاطره برای بشریت خواهد بود. (میرسنجری، ۱۳۷۷، ۴۳) افزایش سرسام آور و هجوم روستائینان به شهرهای بزرگ باعث تراکم جمعیت و ایجاد محیطی آلوده در شهرها گشته است. بیشتر زمین های مرغوب زراعی که در اطراف شهرهای بزرگ قرار داشتند به کارخانه های عظیم و کاربریهای مسکونی تبدیل گشته اند. (روحانی، ۱۳۷۱، ۹)

فضای سبز در شهرها همچون ریه های تنفسی شهرها به شمار می رود و به همین دلیل نبود آن به معنی نبود سلامت و تندرستی در شهرها است. (مجنونیان، ۱۳۷۴، ۲۷۳) مهمترین اثر فضای سبز در شهرها کارکردهای زیست محیطی آنهاست که شهرها را به عنوان محیط زیست جامعه انسانی، معنی دار کرده است که با آثار سوء گسترش صنعت و کاربری نادرست تکنولوژی مقابله نموده و سبب افزایش کیفیت زیستی شهرها می شوند. (سعیدی نیا، ۱۳۸۱، ۳۵) در کشوری مثل ایران که قرار گیری در کمربند خشک و نیمه خشک کره زمین، یکی از بارزترین ویژگیهای آن است، شهرها بیش از هر نقطه دیگری به فضای سبز نیاز دارند، این نیاز از یک طرف باتراکم ساختمانی شهرها و بافت پیوسته و متراکم آنها تشدید یافته و از طرف دیگر چیرگی اقلیم خشک و نیمه خشک در بسیاری از شهرهای ایران، وجود فضای سبز را در شهرها به صورت یک نیاز طبیعی و اساسی مطرح می سازد. (رهنمایی، ۱۳۶۹، ۱۵۱) توسعه سریع تکنولوژی و گسترش صنعت سبب رشد بی رویه شهرها و توسعه حومه سازی و تخریب فضای سبز